

รู้จักวรรณคดีไทยประเภทต่าง ๆ : นวนิยายและเรื่องสั้น

THZ1302 แนวทางการศึกษาวรรณคดีไทย

สัปดาห์ที่ 6

ผศ.ดร.ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก

หัวข้อในการเรียน

- ความหมายและลักษณะของนวนิยายและเรื่องสั้น
- พัฒนาการของนวนิยายและเรื่องสั้นไทย
- นวนิยายและเรื่องสั้นที่น่ารู้จัก : นวนิยายและเรื่องสั้นซีไรต์
- วิเคราะห์นวนิยายและเรื่องสั้นไทยบางเรื่อง
 - นิทานทองอิน
 - หัวใจชายหนุ่ม

ความหมายและลักษณะ
ของนวนิยายและเรื่องสั้น

นิยาย

นวนิยาย (novel)

เรื่องสั้น

(short story)

องค์ประกอบ

- โครงเรื่อง (plot)
- ตัวละคร (character)
- ฉาก (setting)
- บทสนทนา (dialogue)
- แก่นเรื่อง/แนวคิด (theme)

ฯลฯ

เมื่อไหร่จึงเป็น “สมัยใหม่” (modern) ?

- นักศึกษาลองคิดก่อนว่า

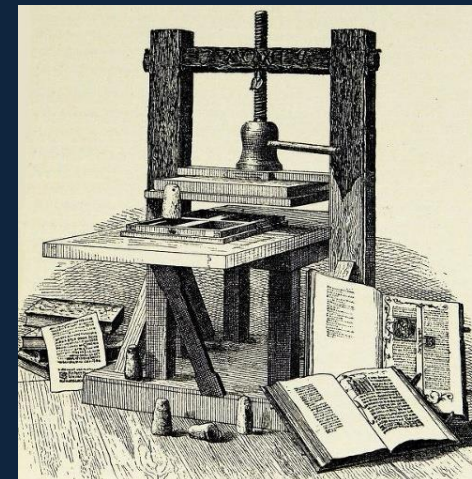
อะไรคือความเป็นสมัยใหม่

เรารู้ได้อย่างไรว่าสิ่งนี้เป็นสมัยใหม่ และสิ่งนี้ไม่ใช่

- แล้วสำหรับวรรณคดี อะไรที่เรียกว่าเป็นสมัยใหม่ ?

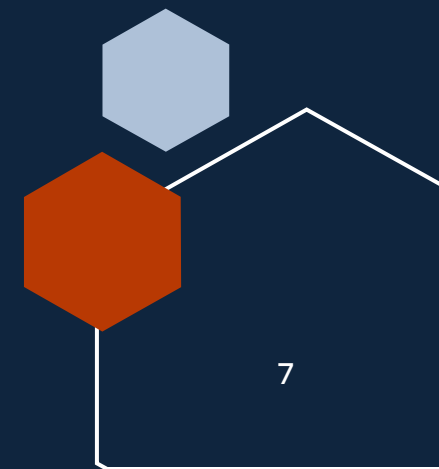
ความเป็นสมัยใหม่ของสยาม

- อิทธิพลตะวันตกกับการล่าอาณานิคมช่วงตั้งแต่รัชกาลที่ 3 เป็นต้นมาได้เปลี่ยนแปลงวรรณคดีไทยไปอย่างมาก
- การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี → การพิมพ์
- การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมการสร้างและเสพวรรณคดี การฟัง การแสดง → การอ่าน
- การเฟื่องฟูของร้อยแก้ว และการเสื่อมถอยของร้อยกรอง
- การรับรูปแบบวรรณกรรมตะวันตกเข้ามา
- “ร้อยแก้วแนวใหม่” ก่อนพัฒนาไปสู่นวนิยายและเรื่องสั้น

ความเป็นสมัยใหม่ของสยาม

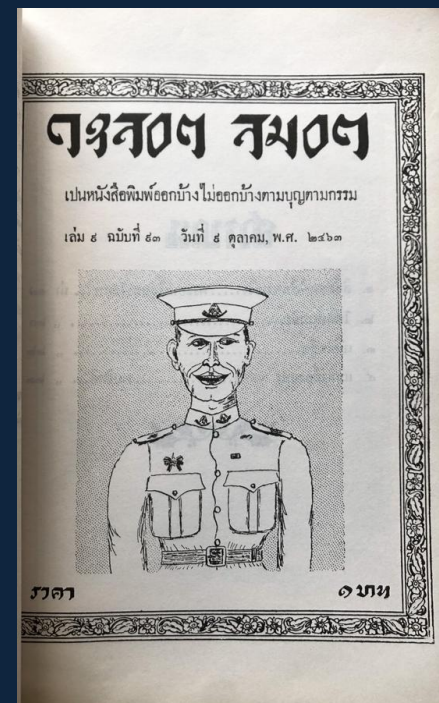
- ความเป็นสมัยใหม่กับการทำให้เป็นตะวันตก (Westernisation)
 - ชนชั้นนาสยามกับภารกิจ “ศิวิไลซ์” (civilised)
 - ➔ การนำอารยธรรมตะวันตกมาปรับใช้ เพื่อยืนยันความศิวิไลซ์และยืนยันความเป็นไทย
- การเกิดขึ้นของกลุ่มนักเรียนนอก และการนำเข้าวัฒนธรรมแบบตะวันตก
- ความเฟื่องฟูของหนังสือพิมพ์ นิตยสารและการแลกเปลี่ยนของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ความเป็นสมัยใหม่ของสยาม

การเกิดขึ้นของนวนิยายและเรื่องสั้นไทยมาจากความเฟื่องฟูของหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ โดยเฉพาะช่วงรัชกาลที่ 5-6

- “ดรุณวาท”
- “ทวิปัญญา”
- “วชิรญาณวิเศษ”
- “ลักขวิทยา”
- “ถลกวิทยา”
- “ดุสิตสมิต”

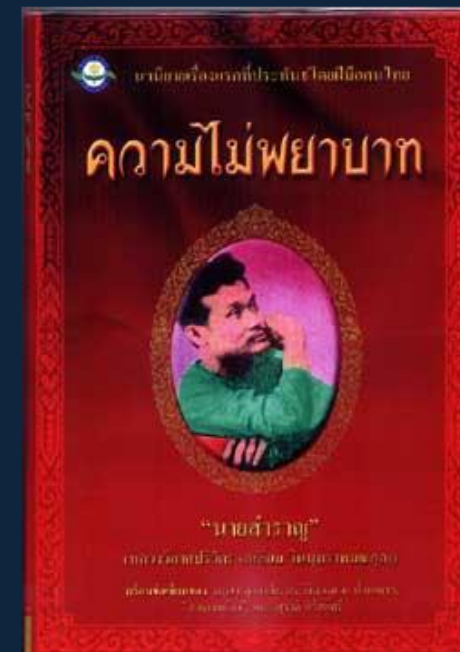
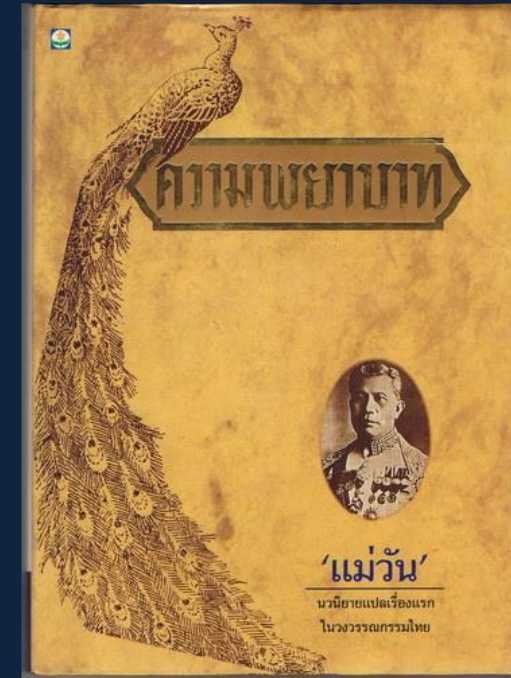

พัฒนาการของนวนิยาย และเรื่องสั้นไทย

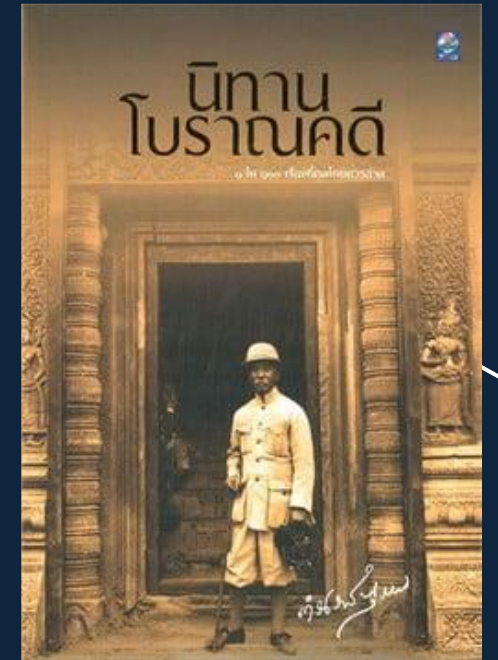
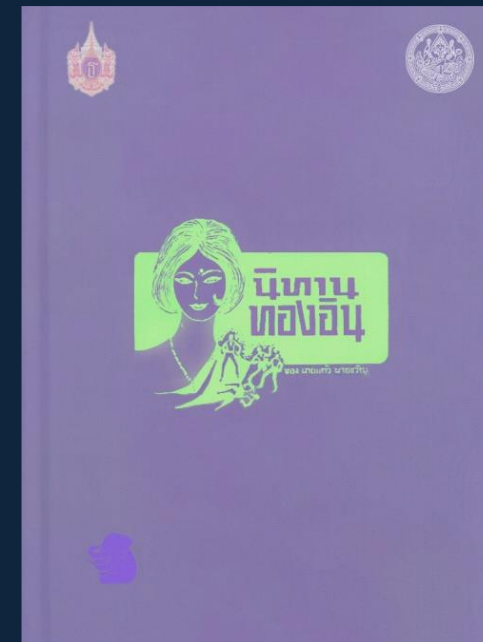
นวนิยายและเรื่องสั้นไทยในยุคเริ่มแรก

- วรรณกรรมแปลมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวนิยายและเรื่องสั้นไทย
- รสนิยมแบบใหม่ที่เน้นความสมจริง
 - เนื้อหาสัมพันธ์กับ “ความสมจริง” มากยิ่งขึ้น เรื่องราวเป็นเรื่องใกล้ตัวและเอาเหตุการณ์ในสังคมมากล่าวถึง
- แนวคิดได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และบริบททางสังคม
- กลวิธีในวรรณกรรมมีความหลากหลายตามแต่นักเขียน
- การใช้ภาษามีความใกล้เคียงกับภาษาในชีวิตจริง ตลอดจนมีการใช้คำทับศัพท์จำนวนมาก

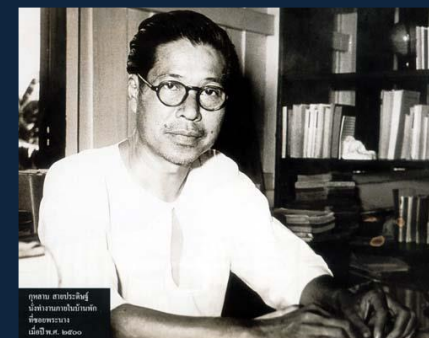
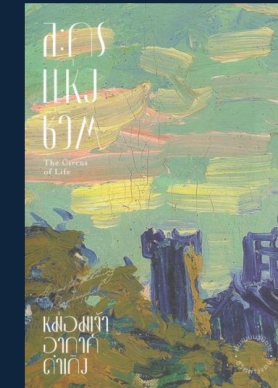
นวนิยายและเรื่องสั้นไทยในยุคเริ่มแรก

- “ร้อยแก้วแนวใหม่”
 - มีรูปแบบ เนื้อหาและภาษาสมจริง
 - แตกต่างจากนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ
- กรณีเรื่องสนุกนี้่นึก ของกรมหลวงพิชิตปรีชากร
- การเปลี่ยนความหมายของ “นิทาน”

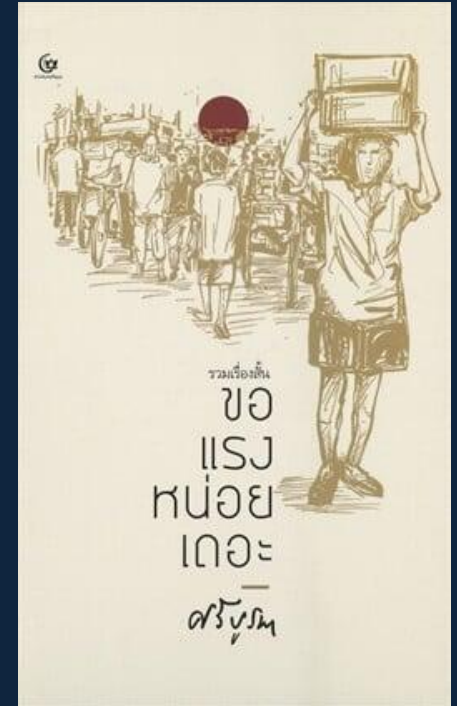
นวนิยายและเรื่องสั้นไทยช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- นวนิยายและเรื่องสั้นยุคแรก ๆ ประมาณช่วงรัชกาลที่ 5 -6 มักเป็นเรื่องแปลและดัดแปลงจากตะวันตกค่อนข้างมาก
- ราวช่วงทศวรรษ 2470 นวนิยายไทยเริ่มพัฒนาการกลายเป็นนวนิยายไทยที่มีลักษณะเฉพาะตนขึ้นมาก
- นักเขียนสำคัญในยุคเริ่มแรกของนวนิยายไทย
 - ดอกไม้สด ผลงานสำคัญ คือ ศัตรูของเจ้าหล่อน
 - ศรีบูรพา ผลงานสำคัญ คือ ข้างหลังภาพ
 - ม.จ.อากาศดาเกิง ผลงานสำคัญ คือ ละครแห่งชีวิต

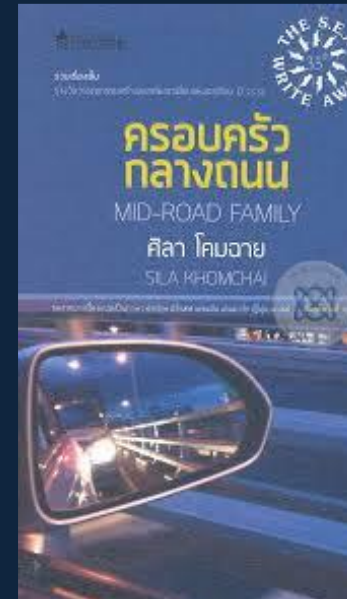
นวนิยายและเรื่องสั้นไทยช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้ทำให้นวนิยายและเรื่องสั้นไทยมีความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง สังคมกับวรรณกรรมอย่างใกล้ชิด
- นวนิยายและเรื่องสั้นการเมือง → “วรรณกรรมเพื่อชีวิต”

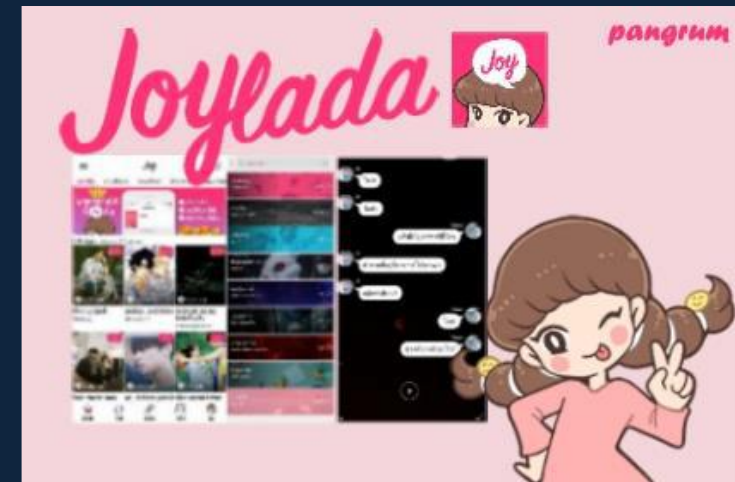
นวนิยายและเรื่องสั้นไทยกับการเมืองและสังคมไทย

- นวนิยายและเรื่องสั้นไทยจำนวนมากได้นำประเด็นปัญหาทางสังคมการเมือง เศรษฐกิจและอื่นๆ มาเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอตามบริบทของช่วงเวลาต่าง ๆ
 - การพัฒนาเศรษฐกิจ
 - การต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย
 - กระแสโลกาภิวัตน์

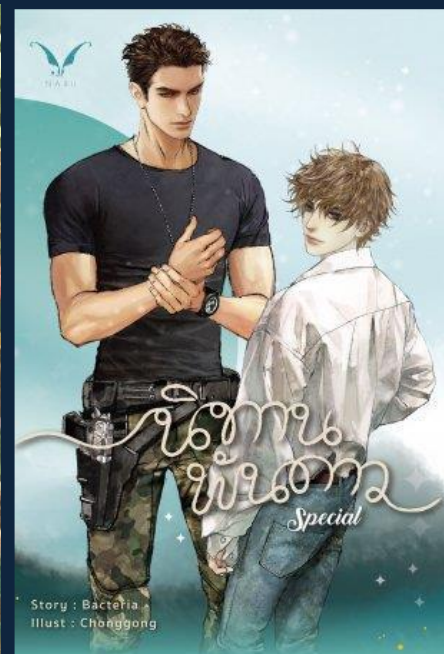
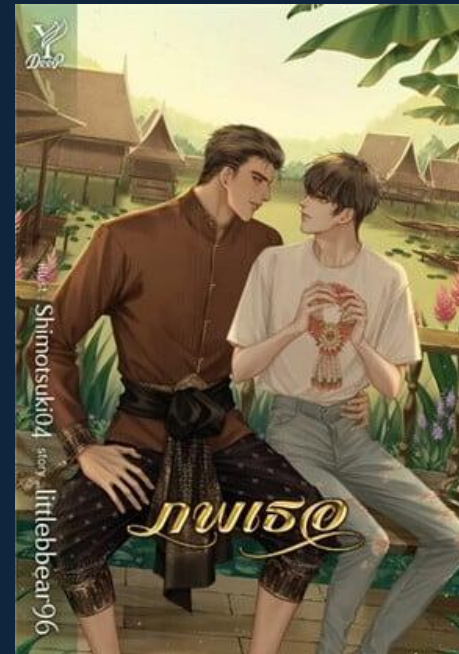
วรรณกรรมออนไลน์

- ตั้งแต่ประมาณทศวรรษ 2540 เป็นต้นมา การเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดวรรณกรรมออนไลน์ขึ้น → นิยายเด็กดี
- การเกิดขึ้นของชุมชนนักเขียนและนักอ่านรุ่นเยาว์
- ประมาณกลางทศวรรษ 2550 นิตยสารต่างๆ ปิดตัวลงและสื่อต่าง ๆ ไปปรากฏในรูปแบบดิจิทัลแทน
- การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดวรรณกรรมรูปแบบใหม่ ๆ
 - Joylada
 - ReadAwrite

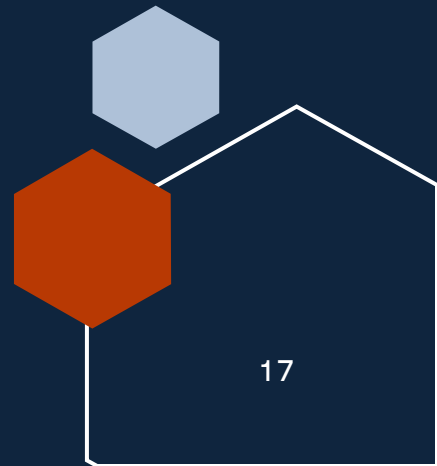
วรรณกรรมออนไลน์

- การเชื่อมโยงข้ามชาติ ข้ามพรมแดน และ
การพัฒนาของเทคโนโลยีได้ทำให้เกิด
วรรณกรรมไทยรูปแบบใหม่ และ
กลายเป็นที่นิยม
- แฟนฟิกFanfic
- นิยายวาย Yaoi–Boys Love

วรรณกรรมออนไลน์

- วรรณกรรมออนไลน์ ได้เปลี่ยนแปลงการสร้างสรรค์และการเผยแพร่วรรณกรรม
 - ความเร็วในการสร้างและเผยแพร่
 - ปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน
 - ความหลากหลายของเนื้อหา
 - การผสมผสานหลายสื่อ

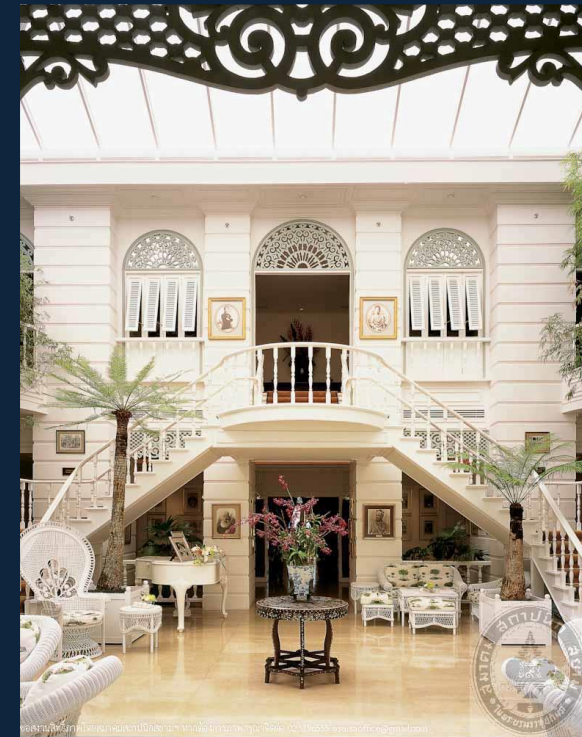

นวนิยายและเรื่องสั้นที่น่ารู้จัก :
นวนิยายและเรื่องสั้นซีไรต์

รางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write Award)

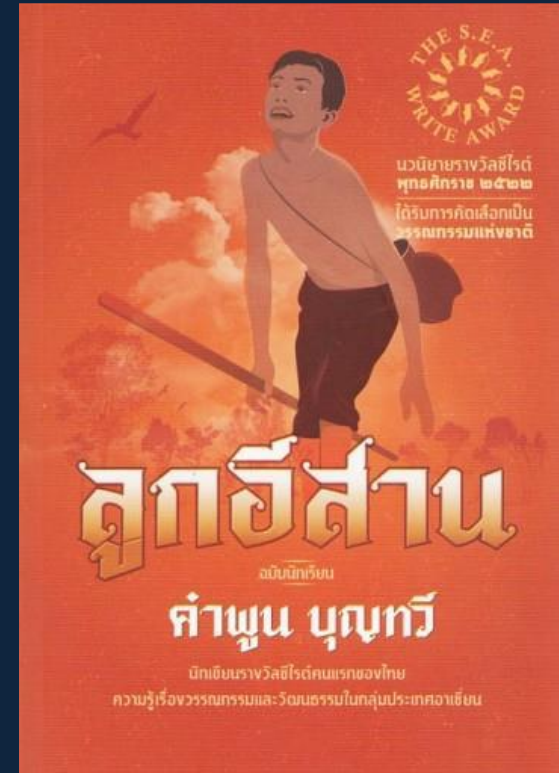
- รางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write) มีชื่อเต็มว่า “รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” (อังกฤษ: Southeast Asian Writers Award) เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2522
- จุดเริ่มต้นมาจากฝ่ายบริหารของโรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล กรุงเทพฯ มีประวัติเกี่ยวข้องกับนักเขียนชั้นนำของโลกมาเป็นเวลาช้านาน จะเห็นได้จากการที่อาคารเก่าแก่ของโรงแรมที่ชื่อว่า “ตึกออเธอร์ส ริง” (Authors’ Wing) อันประกอบด้วยห้องชุดพิเศษ โดยใช้ชื่อนักเขียนคนสำคัญที่เคยมาพัก

รางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write Award)

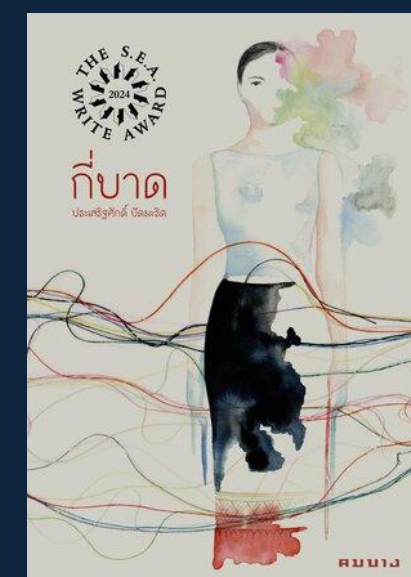
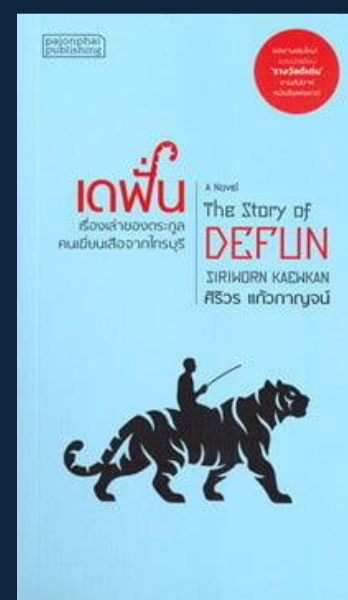
- ประเภทของวรรณกรรมที่พิจารณาแบ่งเป็น 3 ประเภท
 - นวนิยาย
 - เรื่องสั้น
 - กวีนิพนธ์
- รางวัลจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเป็นรอบๆ
- รางวัลซีไรต์เรื่องแรกเป็นประเภทนวนิยาย คือ ลูกอีสาน ของคาพูน บุญทวี ในปี พ.ศ. 2522
- วรรณกรรมรางวัลซีไรต์ถือว่าเป็นรางวัลใหญ่ที่สุดในแวดวงวรรณกรรมสมัยใหม่

ทำความรู้จักวรรณกรรมซีไรต์ในอดีต

รางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write Award)

นวนิยายและเรื่องสั้นซีไรต์ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา

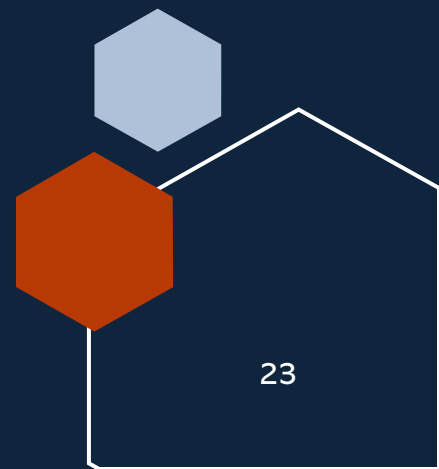
วิเคราะห์นวนิยายและเรื่อง สั้นไทยบางเรื่อง

นิทานทองอิน

- นิทานทองอินเป็นบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
- รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดงานเขียนแนวสืบสวนสอบสวนอย่างมาก ซึ่งพระองค์ต้องการนำมาดัดแปลงและแต่งใหม่เป็นงานแบบไทย ๆ
- นิทานทองอินเป็นเรื่องที่ได้รับการดัดแปลงมาจากวรรณกรรมอังกฤษชุด Sherlock Holmes ของ Sir Arthur Conan Doyle
 - ตัวละครเอกในเรื่องชื่อ Sherlock Holmes สืบคดีต่างๆ ในอังกฤษ โดยมี Dr. Watson เป็นคู่หูในการสืบคดี โดยเล่าเรื่องผ่านดร.วัตสันเป็นหลัก
- นิทานทองอินใช้ฉากสถานที่และดัดแปลงเรื่องราวเป็นไทย โดยให้นายทองอินเป็นตัวละครเอก และมีนายวัดเป็นคู่หู โดยเอาปมปัญหาและสภาพสังคมสยามในช่วงรัชกาลที่ 5-6 มาเป็นฉากหลัก

นางพระโขนงที่สอง

ท่านทั้งหลายบางทีจะได้ทราบบ้างบางท่านว่าเมื่อไม่สู้นานมานักแล้วเกิดมีเรื่องประหลาดเกิดขึ้นเรื่องหนึ่ง แต่เพราะเป็นข่าวเล่าลือกันนอกๆ ไม่ได้ลงหนังสือพิมพ์จึงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงจะมีอยู่หลายท่านที่ไม่ได้ทราบเรื่องนี้เลย หรือทราบแล้วลืมเสีย เพราะฉะนั้นถ้าข้าพเจ้าจะเล่าซ้ำอีกคงจะไม่เป็นการขัดข้องอันใด อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า มีคนน้อยคนที่ทราบเรื่องราวตลอด การที่เกิดมีนางพระโขนงขึ้นใหม่อีกคนหนึ่ง และปิตาภนั้นดูเพียงใดบางทีจะมีผู้ทราบอยู่หลายคน แต่ที่ทราบว่าเป็นปิตาภนั้นจึงสงบไปนั้นคงจะไม่มีก็คน ตัวข้าพเจ้าเป็นผู้ทราบเรื่องราวตลอดคนหนึ่ง เพราะฉะนั้นจะขอเล่าให้ท่านดังต่อไปนี้

เมื่อสองสามปีมาแล้ว มีข่าวเล่าลือกันขึ้นว่าเกิดมีปิตาภดูขึ้นใหม่ที่บางพระโขนง บางปากก็กล่าวว่าปิตาภนี้คือตัวนางนาที่ขึ้นชื่อลือนามมากมาแล้วนั้นกลับมาเที่ยวหลอกลอนคนใหม่ บางปากก็กล่าวว่าปิตาภใหม่ชื่อนางเหมือนกัน แต่ภายหลังได้ความว่าปิตาภนี้มีผู้เห็นตามใกล้ๆ บ้านของพันโชติกันัน พันโชตินั้นเป็นคนมีเงินอยู่บ้างมีภรรยาชื่อนาง ภรรยาจนถึงแก่กรรมลงได้แล้วประมาณปีเศษ มีบุตรชายอยู่สองคน พันโชติมีความคิดจะหาภรรยาใหม่ แต่ไม่มีหญิงใดกล้าเป็นภรรยาพันโชติ โดยเหตุที่ทราบข่าวอยู่แล้วว่าปิตาภที่บ้านนั้น นางภรรยาเก่าของพันโชตินั้น คนแกลวนั้นทราบอยู่ทั่วกันว่า เมื่อเวลามีชีวิตอยู่นั้นเป็นผู้หึงมาก และเมื่อจะถึงแก่กรรมได้กล่าวไว้ว่าถ้าตัวมีภรรยาใหม่จะเป็นปิตาภมาหลอก เพราะฉะนั้นคนทั้งหลายจึงลงใจเห็นกันหมดว่าปิตาภนั้นคงจะเป็นปิตาภของนางแก่ ปิตาภนั้นทำประโยชน์ให้แก่พันโชติมาก เวลากลางคืนมีผู้เห็นเที่ยวเดินอยู่ริมคอกกระบือของพันโชติเนื่องๆ และครั้งหนึ่งเมื่อมีผู้ร้ายจะมาลักกระบือปิตาภนั้นก็ได้กระทำให้ผู้ร้ายนั้นต้องหนีไป เพราะได้ยินเสียง

นิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สอง

1. เรื่องนี้เล่าเรื่องผ่านใคร และการเล่าเรื่องเช่นนี้มีผลต่อการรับรู้เรื่องราวของผู้อ่านอย่างไร

2. ชื่อเรื่อง "นางพระโขนงที่สอง" เชื่อมโยงกับนิทาน/ตำนานเรื่องแม่นางพระโขนงอย่างไร และตอนจบของเรื่องนี้แตกต่างจากตำนาน/นิทานเรื่องแม่นางพระโขนงอย่างไร

3. ให้นักศึกษาสรุปวิธีการคลี่คลายปริศนาของนายทองอิน

4. นักศึกษาคิดว่าเนื้อหา ภาษาและวิธีการแต่งเรื่องนี้แตกต่างไปจากวรรณคดีโบราณที่ได้เคยเรียนมาอย่างไรบ้าง

5. เมื่อนักศึกษาอ่านแล้ว คิดว่าคำว่า "นิทาน" ในชื่อเรื่องนี้เหมือนหรือแตกต่างจากนิทานที่เคยเรียนไปก่อนหน้านี้หรือไม่ อย่างไร

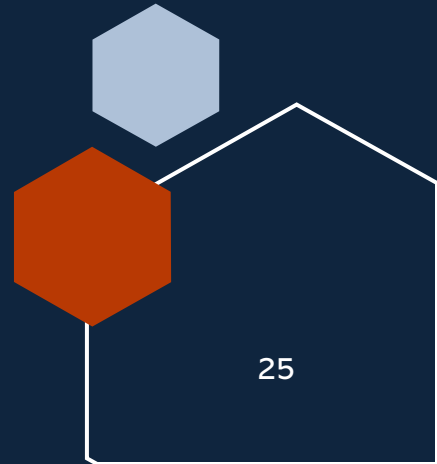
หัวใจชายหนุ่ม

รามจิตติ

หัวใจชายหนุ่ม

- นวนิยายเรื่องนี้เป็นบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
- จุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้ คือ นวนิยายรูปแบบจดหมาย
- เนื้อหานำเสนอชีวิตชายหนุ่มนักเรียนนอก หลังจากได้ไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ และกลับมาในสังคมสยาม โดยต้องมีการเลือกคู่ครอง
- อยากให้นักศึกษาพิจารณาว่านวนิยายเรื่องนี้มีจุดที่น่าสนใจ ในประเด็นต่อไปนี้
 - เนื้อหา
 - ภาษา
 - กลวิธีการแต่ง
 - ความสัมพันธ์กับสังคม

คำถามท้ายบทเรียน

1. นวนิยายและเรื่องสั้นคืออะไร และแตกต่างกันอย่างไร
2. นวนิยายและเรื่องสั้นไทยมีความแตกต่างไปจากวรรณคดีไทยโบราณที่ได้เรียนมาในแง่มุมใดบ้าง จงอธิบายและยกตัวอย่าง
3. วรรณกรรมออนไลน์ทำให้การสร้างสรรคนวนิยายและเรื่องสั้นแตกต่างไปจากเดิมในยุคของการพิมพ์อย่างไร
4. จงยกตัวอย่างนวนิยายหรือเรื่องสั้นซีไรต์ที่น่าสนใจมา 1 เรื่องและบอกว่ามีจุดเด่นและความแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์อย่างไร
5. นิทานทองอินกับหัวใจชายหนุ่มแสดงลักษณะของวรรณกรรมไทยในช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่สมัยใหม่อย่างไร จงยกมาอธิบาย 1 ประเด็นและยกตัวอย่างประกอบ

